

Éneklő úttörők versenyé

Vasárnap a tarjáni 3. számú iskolában folytatódott a szegedi úttörők kulturális seregszemléje. A programban az éneklő rajok, kamarakórusok és énekkarok mérték össze felkészültségüket.

Az énekkarok vetélkedéséből a béketelepi általános iskola és a tarjáni 3. számú általános iskola csoportja került ki győztesen, produkciójukat aranyoklevéllel jutalmazták. Második helyezést és ezüstoklevelet nyert

a Béke utcai általános iskola, a Móra általános iskola és a JATE Ságvári gyakorló általános iskolájának énekkara.

A kamarakórusok közül a zenei tagozatos versenyben a Rókusi általános iskolások és a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola 1. számú gyakorló általános iskolájának tanulói végeztek az első helyen, és nyertek aranyoklevelet. A nem tagozatos kórusok versenyében aranyoklevelet nyert a béketelepi

és a Rózsa Ferenc általános iskola csoportja. Második helyezést ért el és ezüstoklevelet kapott a Béke általános iskola, a Szirmai István általános iskola és a tarjáni 3. számú általános iskola kórusa.

Az éneklő rajok versenyét a Gagarin általános iskola raja nyerte, második helyre a tanárképző főiskola 2. számú gyakorló általános iskolája, míg a harmadikra a Zrínyi Ilona általános iskola került.

A bürokratizmus forrásai

Tanulmány
a Társadalmi Szemlében

Napjainkban mind több szó esik a bürokráciáról. Eszrevételezi a lakosság, szerepel a sajtóban, foglalkoznak vele a társadalmi szervezetek, hovatovább olyan rezignációval, mintha a bürokrácia elháríthatatlan istencsapás lenne rajtunk, amit legfőképpen csak szidalmazni lehetséges. Áramlanak ellene a panaszok, mert sokan úgy látják, hogy a bürokrácia a magyar szocialista viszonyok között burjánzott el ijesztően, a mi társadalmunkban válik önmagát újratermelő olyan élősdív, amely nehezíti az életünket.

De hát valóban tehetetlenek lennénk? A Társadalmi Szemle februári számában ezt a kérdést boncolgatja Schmidt Péter A bürokratizmus forrásai az államigazgatásban című cikkében. Szerinte a közvélemény olyan ikerpárnak tekint az igazgatást és a bürokratizmust, amelyeknek elemeit elválaszthatatlanok egymástól. Pedig ennek korántsem szabadna így lennie. Ha nagyobb a tényleges társadalmi ellenőrzöttség, akkor a szocializmusban is nélkülözhetetlen állam nem túlozhatja el önnön szerepét, nem lehet melegágya a bürokratizmusnak. Az államigazgatás szerepkörének módosítása — az igényeknek megfelelően — már korábban, az 1960-as évek közepén elkezdődött a gazdaságirányítás reformjával. Az akkor kibontakozott viták bizonyították, hogy

korlátozni kell az államigazgatási szervek direkt irányítási eszközeit, és azokat gazdaságpolitikai módszerekkel kell helyettesíteni. Már 10-12 évvel ezelőtt jogos igényként vetődött föl, hogy a gazdálkodásban decentralizálják a döntési lehetőségeket, továbbá hogy a gazdálkodó szervek ne legyenek állami jellegűek abban az értelemben, hogy azok a közhatalmat megvalósító államszervezet részeit legyenek. A vitákban végül — s ez igen fontos — bürokratikusnak ítélték a gazdaságirányítás tervutasításos rendszerét, mert a döntések meghozatalában lebecsülték az anyagi érdekek szerepét.

Megállapítja Schmidt Péter, hogy jelenleg is alacsony fokú a jogalkotás társadalmi

ellenőrzöttsége. A jogalkotást meghatározó tartalmak közéleti vitára lenne szükség, mert a jogszabályok ma még túlzottan a minisztériumok és főhatóságok akarata szerint készülnek. Az ágazati igazgatási szervek jogalkotó tanácskozásain részt vesznek ugyan a társadalmi szervek képviselői is, az ő véleményük azonban korántsem döntő az érdekelt apparátusbeliekével szemben. De, ha adódnak is véleményeltérések, azok „a társadalom nyilvánossága előtt rejtve maradnak, az álláspontokat szűk körben vitatják, valóságos társadalmi megítélés nem tud kibontakozni”.

Az állami élettel kapcsolatos bürokratikus jelenségeknek még számtalan egyéb oka is lehet — fejeződik be a tanulmány, amely már csak azért is figyelemre méltó, mert ezzel a problémával a társadalomtudományi irodalom eddig igen keveset foglalkozott.

F. N. I.

Betétek és hitelek

Gyorsmérleg a takarékoságról

A lakosság betétállománya jelentősen emelkedett 1978-ban is. Az OTP Csongrád megyei Igazgatóságának gyorsmérlege szerint a betétállomány megközelíti a 6 milliárd forintot, pontosan 5 milliárd 776 millió forint. A lakosság összbetétállománya tavaly 772 millió forinttal növekedett. A takarékosági késztség tovább nőtt, és a betétek nagyobb részét tették betétbe az emberek. Erősebb összehasonlító adatot is közölnek az összbetétállomány változásáról. A statisztika szerint a betétemelkedés 1976-ban 5,7 százalékos, 1977-ben 6,8 százalékos, tavaly pedig 7,5 százalékos volt. Tehát nőtt a takarékoság, és a gyűjtési kedvet erősen befolyásolta, hogy sok családnál tovább javultak az életkörülmények, emelkedtek a jövedelmek. A lakosság készpénz-bevétele 7,5 százalékkal volt magasabb, mint egy évvel korábban. Ehhez hozzájárult a háztáji gazdaságok, kisgazdaságok jó termelése is.

A lakosság nemcsak a bankba tette a pénzét, hanem áruvásárlásra is jelentős összeget fordított; a kiadás 8,5 százalékkal emelkedett. Sokan vették igénybe a vásárláshoz a hiteleket. Legnagyobb volt a kereslet a bútor, televízió és a háztartási gépek iránt. Áruvásárlásra 167 millió forintot fizettek ki hitelként a megye takarékpénztárai, 25 millió forinttal többet, mint a korábbi évben.

A betétek többsége — 73 százaléka — kamatozó, azonban a kamatozó betétek részaránya kismértékben csökkent az összbetétállományon belül. Különösen nőtt a gépkocsinyeremény-betétek száma, 19 millió forintot emelkedéssel tavaly elérte a 372 millió forintot. Az emelkedés 42 százalékos. A nyeremény-betétek közkedveltségét mutatja, hogy az állomány egy év alatt 12 millió forinttal emelkedett. A KST-k száma is tovább nőtt, 43 ezer tagja van.

Nemcsak a takarékbetétek száma, hanem a hitelek összege is jelentős. 1978 végére

510 millió forintos állomány-növekedéssel a lakossági hitelek 4 milliárd 669 millió forintot tettek ki. A legtöbb lakásépítéshez, vagy -vásárláshoz vették igénybe a kölcsönöket. A mezőgazdaságban, a háztáji és kisgazdaságokban a termelési kedv fokozódott, ezt bizonyítja, hogy a mezőgazdasági hitelek összege 16 millió forint volt. Ezt a kölcsönt elsősorban a kiskertek betelepítésére, sertés- és szarvasmarha-tenyésztésre vették igénybe.

Az OTP-nek jelentős a szerepe a lakásépítésben. Az V. ötéves tervben az OTP azt tűzte ki célul, hogy saját beruházásában 3 ezer 38 lakást épít fel. A terv első három évében ebben a társasház-építési akcióban 2734 lakás került tető alá, és ez 89,9 százalékos tervteljesítésnek felel meg. Természetesen az OTP közreműködése nemcsak a saját beruházású társasház-építésekben jelentős, hanem a megye lakásépítési programjában is. Az V. ötéves tervben 23 ezer lakás felépítésével számolnak a megyében. Az első három évben 15 845 lakás épült, nagyrészt az OTP pénzügyi közreműködésével, ami 68,8 százalékos teljesítést jelent.

Mint a gyorsmérlegből is kitűnik, az OTP továbbra is népszerűen tölti be a lakossági bank szerepét.

Tarkánszött kelmék

A tavalyinál több mint félmillió méterrel több tarkánszött kelmét ad át ebben az esztendőben a Pápai Textilgyár a Férfi Fehérneműgyárnak a közös kockázati vállalkozás alapuló kooperáció keretében.

Az elmúlt évben már sikeresen bemutatkoztak a külföldi piacon a Pápai szőtt és Budapesti varrógépekkel, s az export hasznán arányosan osztoztak. A termék a tavalyi sikere után az idén már összesen 1,3 millió méternyi pápai kelméből készített inget exportálnak.

Portré a „filmhéten”

Befejeződött a XI. magyar játékfilmszemle Budapesten. Az egy hétig tartó vetítésorozat, a közönségreakciók és a szakmai viták tanulságait összegezve többen arra a megállapításra jutottak: a magyar filmeknek igenis van közönségük. A mozikban üresen tátongó széksorok nem föltétlenül, nem minden esetben a közönség közönyét jelzik, hanem a filmforgalmazás ügytelenségét.

A tévé utóbbi két heti műsora alapján arra következtetünk, hogy televízióink elszánta magát: besegít a filmforgalmazóknak. Eddig is tette, szemrehányás nem érheti; a segítőkész azonban mintha megsokszorozódott volna, talán a filmszemle fontos tanulsága miatt. Vagy ürügyen? (Hisz két héttel ezelőtt még igazán nem lehettek következtetéseink, legfőképpen föltételezéseink.) Tulajdonképpen egyre megy, változatlan a tény, csak a múlt héten három magyar játékfilmet (kettő 1976-ban, a Herkulesfürdői emlék 1977-ben készült) nézhetünk. Most lett csak igazán házimozink! Mert ne feledjük, hogy a hét negyedik

játékfilmjét, az angolt (Zepelin), szintén láthattuk már a mozikban.

Mit tartunk eme műsorrendről? Nyilván örültek, akik annak idején nem jutottak el a moziba, hiszen A kard, a Riasztólövés, a Herkulesfürdői emlék — érdemes filmek. Nyilván mérgeledtek, akiknek már volt szerencséjük a művekkel találkozni, hiszen négy estén látkozni el őket saját produkciótól a televízió. Kedveljük annyira a magyar filmeket, hogy a szemle hetén ne tiltakozunk a tévébeli film-dömping ellen. És kedveljük annyira a televíziót, hogy ne vádaskodjunk meggondolatlanul, ne gondoljuk: talán elkövetkeztek a műsorszűkös idők? Magunkat is ismervén: ha a közeljövőben mégis megörvendeztetnek egyetlen tévéjátékkal, egy csapásra feledni tudjuk a szegénység heteit. Ugyanis nem ötlet- vagy témaszegénységről lehet szó; de egy tévéjáték előállítás költsége jóval meghaladja azt az összeget, amit, mondjuk, egy stúdióbeszélgetés kíván. Arról nem beszélve, hogy az előbbi műfajban a művészi érték nem mindig arányos

az előállítás költségeivel, az új büntető törvénykönyv ismertetése a Jogi esetekben viszont kétségtelenül aktuális és közhasznú. Vagy: szívesebben fogadjuk el „televíziós tett”-nek a nagy sikerű sorozat, a Kockázat egy-egy új, érdekes adását (akár a múlt hetit, a világpiaci versenyről szólót), mint valamely nagy költség semmitmondó tévéjátékot.

Az első pillantásra műsorszűkösnek föltűnő héten igazi televíziós élményünk is lehetett, Péli Tamás, a cigány festőművész portréja. Hadházy László operatőr-rendező úgy fényképezte a festő arcát, hogy cseppnyi kétségünk sem maradhatott: Péli Tamás elhivatottsága, amelyről egyszerűen és érzékletesen beszélt is — való, igaz, erős. A televíziózás nagy pillanatai azok, amikor a néző olvashat egy tekintetből; amikor az idegen, a másik ember szinte észrevétlenül közeli ismerősünké válik, mert föltétlen, kitárukozó őszinteséget alkövetítette hozzánk a képernyő.

S. E.

Filmek és érvek

Évente átlagosan 20—22 film készül Magyarországon. Sok, kevés? Ahogy vesszük. Lényegesebb, hogy a tavalyi termés 21 filmje közül nyolc részesült magas elismerésben, különféle jelentős nemzetközi versenyeken. „A magyar film (a lengyelrel együtt) csemegének számít a legrangosabb nyugati fesztiválokban is”, mondja az egyik érdeklő. Ha viszont a közönség telefonon és levélben feltett kérdéseit s általában a szélesebb értelemben vett közvéleményt nézzük, hazai filmjeinkről — finoman fogalmazva — nem a leghelelőbb a minősítés. Vajon feloldható ez az ellentmondás?

Többek között ez a kérdés is motoszkált bennem, amikor múlt héten hétfőn este a Kossuth rádió adását hallgattam, amely a XI. Magyar Játékfilmszemle első napján 16 órában sugárzott vitaműsört a magyar filmről. Sajtókonferencia címmel és jelleggel.

Ha egy sajtókonferencia a tömegkommunikáció jótékony közreműködésével azon frissiben-melegiben szélesebb tömegek elé kerül, máris izgalmatokat kelthet. Mondhatni, felülemelkedik eredendő funkcióján. Ha pedig — tavaly a pécsi, idén a budapesti — magyar játékfilmszemle alkalmából

csatasorba lendült, egymás mellé felsorakozott kritikusok hada, továbbá a filmgyártás és -forgalmazás szakemberei és a kulturális politika irányítói (ez alkalommal Tóth Dezső kulturális miniszterhelyettes) közösen próbálnak meg válaszolni a kérdésekre — érveik számvetést, következtetéseket ítéletrendszert jelentenek.

A műsor szerkesztője, Boros János és a riporter Petress István „hagyták a dolgokat menni a maguk folyásán”. Így hallhattuk a mondatot (a már említett tavalyi sikerekhez kapcsolódva), miszerint nincs még egy filmművészet a világon, amely ilyen arányban tudna produkálni kiváló műveket. Továbbá terítékre került ama meditációra készített ellentmondás is, az igényegyeztetés felettébb kényes és bonyolult gondjait tárva eléünk, részletesen. Hallhatunk arról, hogy az úgynevezett szerzői filmek divatja leáldozóban van, a stúdiómozik fontossága nő, és a forgatókönyvírók hiánya egyre aggasztóbb. S egy végkövetkeztetés-ítélet a sok közül: „Újra a helyét keresi a magyar film, mint a hatvanas évek végi nagy felindülés kezdete előtt”. Utóbbihoz csak egyetlen, sóhajtott szerzői kritikus meg-

jegyzés: adja a celluloid-szalag istene, hogy így legyen.

Filmek és érvek, érvek és filmek. Jó volt hallani-hallgatni e kollektív szintéziskísérletet az év legnagyobb filmes seregszemléjénél. S tudni, hinni, hogy a magyar filmművészet most is valóban európai színvonalú. Csak még az a bizonyos kívánság is teljesüljön.

D. L.

Postás brigádvezetők tanácskozása

A Szegedi Postaigazgatóság területén Bács, Békés és Csongrád megyében az elmúlt évben 321 kollektíva határozta el a szocialista brigád cím megszerzését. A munkahelyi értékelések már megtörténtek; termelési tanácskozásokon döntöttek a kitüntető címek odaítéléséről.

A szocialista brigádvezetők tegnapi, szegedi tanácskozásán, amelyen részt vett Rózsa István, a Szegedi Postaigazgatóság vezetője és Keresztes Mihály ISZT titkár is, főleg a mozgalom előtt álló feladatok megvalósítását, a szolgáltatások

javításának lehetőségeit vették át. A felszólalók sürgették a formalitások megszüntetését, és az üzemi demokrácia széles körű alkalmazását. Követelményként szabták többek között azt, hogy az egyéni kezdeményezések mindig a kollektív munkáját segítsék, azok ne legyenek öncélúak. A hármas követelmény magába foglalja, nemcsak a tanulás, hanem az új munkavállalók, önzetlen tanítását is.

A tanácskozás befejezése után a brigádvezetők küldöttel döntöttek a Posta Kiváló Szocialista Brigádja cím odaítéléséről is.